

Geachte heer De Nas,

Met deze brief adviseert de Klachtencommissie Wet beëdigde tolken en vertalers (hierna: de commissie) middels u de minister van Justitie en Veiligheid over een klacht, ingediend tegen (-) (hierna: beklaagde), ingeschreven in het Register beëdigde tolken en vertalers (hierna: Rbtv) onder Wbtv nummer (-) als (-).

Verloop van de procedure

Bij e-mail van 24 november 2020 heeft (-) (hierna: klager), Officier van Justitie (-), een klacht ingediend bij Bureau Wet beëdigde tolken en vertalers (hierna: Bureau Wbtv) (klacht 11-2020) over gedragingen (te weten: een gebrekkige vertaling) van beklaagde.

Bij brief van 30 november 2020 is beklaagde op de hoogte gesteld van de ontvangst van de klacht en is hem gevraagd een verweerschrift in te dienen. In antwoord daarop heeft beklaagde per e-mail van 1 december 2020 een eerste reactie op de klacht gegeven.

In de eerste week van januari 2021 zijn zowel klager als beklaagde op de hoogte gesteld van het feit dat een deskundige is ingeschakeld om (een deel van) de gemaakte vertaling te beoordelen. Klager is gevraagd een aantal passages aan te wijzen.

Op 1 februari 2021 is het rapport van bevindingen, opgesteld door (-) d.d. 29 januari 2021, gedeeld met klager en beklaagde. In reactie daarop heeft beklaagde zijn verweer op 7 februari 2021 aangevuld met een verweerschrift.

Bij e-mail van 4 februari 2021 zijn klager en beklaagde door de commissie uitgenodigd om in het kader van een (digitale) hoorzitting op 16 februari 2021 een toelichting te geven.

De Klachtencommissie heeft de volgende stukken ontvangen:

- 1. een door klager ingevuld klachtenformulier, d.d. 24 november 2020;*
- 2. een e-mailbericht van klager waarin, op verzoek van de secretaris, problematische pagina's van de vertaling worden aangeduid, d.d. 8 januari 2021;*
- 3. een eerste reactie op jegens hem ingediende klacht door beklaagde, per e-mail d.d. 1 december 2020;*
- 4. de bevindingen van de deskundige, d.d. 29 januari 2021;*
- 5. het verweer van beklaagde, d.d. 6 februari 2021.*

De klacht is op 16 februari 2021 (digitaal) behandeld door een kamer van de commissie, die als volgt is samengesteld:

dhr. mr. R.M. Peters, voorzitter;
mw. dr. N. Doornbos, lid;
mw. J.A.M. Sousa Martins-Bierhoff, lid.

De commissie heeft zich bij de behandeling van de klacht doen bijstaan door mw. mr. T. Mennen als secretaris.

Het verslag van de hoorzitting is als bijlage bij dit advies gevoegd.

De commissie heeft kennisgenomen van de stukken van het klachtdossier en van hetgeen zijdens klagers en beklaagde tijdens en na de hoorzitting naar voren is

gebracht. Alle stukken zijn ter kennis gebracht van partijen. De commissie overweegt naar aanleiding daarvan als volgt.

De gronden voor de klacht

De klacht is naar het oordeel van de commissie als volgt samen te vatten:

Beklaagde wordt door klager verweten dat hij (-) documenten, die gebruik dienden te worden in een Nederlandse strafzaak, incorrect, onvolledig en onzorgvuldig zou hebben vertaald. De vertaling van de documenten voldoet niet aan de verwachte en gevraagde kwaliteit. Klager heeft vanwege het gebrek aan vertrouwen aan de kant van de verdediging in de strafzaak in het vertaalde document een (gedeeltelijk) nieuwe vertaling laten maken door een andere beëdigd vertaler.

Beklaagde geeft aan bij de opdracht problemen te hebben gehad met de lay-out van het brondocument. Wanneer het PDF-document wordt omgezet in een Word-document zou deze veel verborgen opmaakcodes bevatten. Beklaagde beschikt niet over een computerprogramma waarmee het document op een gewenste manier kan worden omgezet. Dit probleem heeft beklagde vaker besproken met LPFast maar hiervoor is geen oplossing aangedragen. Door de problematiek rondom de lay-out van het document is er een slordig document ontstaan. Beklaagde geeft aan de gemaakte fouten te erkennen en daarvoor 'het boetekleed aan te trekken'. Echter betreurt hij dat hem geen kans is geboden de opgemerkte gebreken te herstellen. Tevens werpt beklagde de vraag op bij wie de verantwoordelijkheid van het eindproduct ligt: bij de vertaler of bij de opdrachtgever welke het document gebruikt.

Op verzoek van de commissie heeft een deskundige een aantal door klager aangegeven pagina's en een aantal willekeurig door Bureau Wbtv aangegeven pagina's van de brontekst en de daarbij gemaakte vertaling met elkaar vergeleken.

In het rapport van bevindingen, opgemaakt door de deskundige, wordt het volgende opgemerkt:

"[...] Wie het werk doorbladert, zal hier en daar schrikken van de opmaak. Sommige pagina's bieden een dusdanig vreemde aanblik, dat de gebruiker van de vertaling wel moet vrezen voor de kwaliteit van de inhoud. De vraag die rijst, is dus of het vertaalwerk zo niet correct, dan toch inhoudelijk goed genoeg is voor het doel dat het dient.

Te constateren valt dat er op detailniveau inderdaad gebreken zijn: informatie ontbreekt of is door een gebrekkige vertaling versluierd. Het werk is beslist niet accuraat te noemen, en soms conduit slordig. Daarbij dringt de conclusie zich op dat de vertaler zijn/haar product niet heeft gecontroleerd op fouten. Tot echte grote inhoudelijke missers komt het echter in het door mij bekeken werk niet. Maar de gebrekkige vormgeving van sommige delen staat een klakkeloos of zelfs maar probleemloos gebruik van het product toch danig in de weg.

Sommige pagina's staan vol met willekeurige ('random') tekens. Het lijkt erop dat de vertaler OCR (optische tekenherkenning) heeft gebruikt, wat kennelijk niet goed is verlopen. Vervelender nog is de constatering dat er geen nabewerking is gepleegd: de gebruiker wordt geconfronteerd met een berg willekeurige tekens waar niets van te maken is.

Naarmate je het werk secuurder bekijkt, vallen steeds meer gebreken op: stijlfouten, tikfouten, weglatingen, rare opmaak en terminologie waarop soms wat af te dingen valt. Dat wekt niet alleen irritatie, maar het maakt ook extra wantrouwig. De zekerheid dat de vertaling op zijn minst adequaat is wanneer het erop aankomt, brokkelt af.

Echter, getallen en bedragen blijken in het bekeken werk over het algemeen correct overgenomen; slechts enkele cijfers kloppen niet of zijn weggevalen. Verder zijn er ook kleine en wat minder kleine vertaalfouten gevonden die aan begrip van de tekst in de weg staan.

Los van de genoemde gebreken op het gebied van equivalentie geldt voor de pagina's 1 tot en met 8 en voor pagina 10 dat er vooral sprake is van kleine taalfouten, tikfouten, woorden die uit het niets komen en woorden die zijn verdwenen. Voor pagina 9 en de pagina's 11 t/m 14 (dit betreft vrachtbrieven) geldt dat de vertaler ieder gevoel voor 'vertalersdecorum' heeft laten varen en simpelweg de belangrijkste gegevens heeft genoteerd, zich steeds minder bekommerend om de aard van de te vertalen documenten inclusief hun specifieke opmaak – of om welke vorm van opmaak dan ook. Hiermee geef je mijns inziens je eigen vertaalwerk het label 'onbetrouwbaar' mee. En van veel respect voor de lezer getuigt het ook niet.

Gebreken in de brontekst, zoals onduidelijk opgeschreven productnummers of verkeerd aangehaalde codes uit de Gecombineerde nomenclatuur van de douane, hadden kunnen worden opgelost met een noot van de vertaler erbij. Dat is te weinig gebeurd. Handtekeningen en stempels zijn niet altijd getrouw weergegeven – daarbij moet gezegd dat het wellicht geen beëdigde vertaling betreft. Merkwaardig is dat sommige handtekeningen wel (als afbeelding) in de vertaling terecht zijn gekomen, en andere weer niet. Kennelijk is hier geleund op een automatische vorm van reproductie, die vervolgens niet goed is nagelopen. Soms ontbreken handtekeningen of namen van ondertekenaars, dan staan ze weer op een andere plek.

Op sommige pagina's verschijnen stukken tekst, zoals kopteksten of bedrijfsgegevens, die daar niet thuishoren. Kennelijk zijn deze onbedoeld op de verkeerde pagina terechtgekomen.

Mocht het in een gerechtelijke procedure om de details draaien, dan kan vertaalwerk als dit een spaak in het wiel steken. Voor sommige details moet voor de broodnodige zekerheid de brontekst geraadpleegd worden.

Het vertaalwerk voor zover ik het gezien heb, is echter niet zo slecht dat ik verwacht dat het heel schadelijk is. De schade die deze vertaling de gebruiker toebrengt, bestaat erin dat die gebruiker meer tijd en moeite moet steken in het tot zich nemen van de informatie en zich bovendien niet gerust voelt op de inhoud. Dit gezegd hebbende, heb ik tevens ervaren dat een vertaler ook met louter slordigheid en nonchalance een grens kan bereiken. Die grens is de vertaler mijns inziens wel dicht genaderd. [...]"

De bevindingen van de deskundige worden door klager en beklaagde niet bestreden. De commissie baseert zich mede op deze bevindingen.

Hoorzitting

Op de digitale hoorzitting hebben partijen hun standpunten toegelicht zoals blijkt uit het bijgaande verslag.

Beoordeling

De commissie heeft kennisgenomen van de stukken van het klachtdossier, waaronder het deskundigenrapport, en van hetgeen door klager en door beklaagde tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht.

Op grond van de stukken en hetgeen is besproken en toegelicht op de hoorzitting – in onderling verband en samenhang beschouwd – heeft de commissie moeten concluderen dat op een veelheid van punten de door beklaagde opgeleverde vertaling,

met name die pagina's welke door de deskundige zijn becommentarieerd, niet voldoen aan de daaraan te stellen eisen wat betreft de inhoudelijke getrouwheid aan de brontekst: de essentie van een goede vertaling.

Voorgaande staat de bruikbaarheid van het vertaalwerk voor het doel dat het dient – in dit geval een strafrechtelijke procedure - danig in de weg. Een opdrachtgever moet blind kunnen varen op een aan hem door een beëdigde vertaler opgeleverde vertaling. Dat geldt in alle gevallen, en zo ook hier. Voor de betrokkenen bij een strafproces staan grote belangen op het spel.

Voor de beëdigd vertaler brengt de elementaire kwaliteitseis mee dat hij de vertaalwerkzaamheden met de grootst mogelijke zorgvuldigheid dient uit te voeren. Hij is verantwoordelijk voor het eindproduct. Beklaagde stelt dat de verantwoordelijkheid voor de bruikbaarheid voor het doel, waar de tekst voor dient, bij de opdrachtgever ligt. Dat is wat betreft de correctheid van de vertaling een onjuiste stelling.

Het is de commissie duidelijk dat het vertalen van een lange brontekst, die deels bestaat uit formulieren met een afwijkende lay-out en met handgeschreven delen, ingewikkeld en tijdrovend is. Zeker als – zoals in dit geval - gebruik gemaakt wordt van software die het document omzet naar een ander format, waarna de vertaling moet volgen. De na te streven getrouwheid en begrijpelijkheid van het eindproduct is voorzienbaar tijdrovend. Beklaagde heeft dit tevoren signaleerd bij de opdrachtgever. Maar door de opdracht toch te aanvaarden, inclusief het daaraan gekoppelde tijdpad, heeft hij het risico van een tekort schietend eindproduct zelf genomen. Hij had kunnen en moeten besluiten de opdracht niet te aanvaarden.

Daar voegt de commissie het volgende aan toe. Van een beëdigd vertaler mag worden verwacht dat hij zijn werk na afloop nog eens doorneemt om te controleren of alles juist en volledig is vertaald. Daarbij hadden de tekortkomingen aan het licht moeten komen en gecorrigeerd moeten worden.

Dat beklagde de opdrachtgever verwijt hem niet op gebreken in het geleverde product gewezen te hebben, maar in plaats daarvan de opdracht elders (deels) opnieuw te laten uitvoeren, doet naar de mening van de commissie daar niet aan af. Het is aan de opdrachtgever om bij aanlevering van een gebrekkig product keuzes te maken.

Conclusie

Gezien het vorenstaande is de conclusie van de commissie dat beklagde is tekortgeschoten in de wijze waarop hij zijn vertaalwerkzaamheden heeft uitgevoerd, en dat hij niet alleen het vertrouwen dat klager in hem als beëdigd vertaler mag stellen ernstig heeft geschaad, maar meer algemeen ook het vertrouwen in de beroepsgroep (art. 1.1 en art. 1.2 Gedragscode Wbtv).

De commissie heeft zich vervolgens beraden op de aan die conclusie te verbinden consequenties.

Beklaagde heeft er blijk van gegeven in te zien dat hij niet voldaan heeft aan de verwachtingen die aan hem als beëdigd vertaler gesteld mogen zijn. De commissie ziet in deze gegronde klacht geen aanleiding om de betrouwbaarheid van het vertaalwerk van de beklagde in het algemeen in twijfel te trekken.

Dat doet niet af aan de ernst van de geconstateerde fouten, maar het brengt de commissie er wel toe om niet te adviseren tot doorhaling van de inschrijving van beklagde in het Rbtv als beëdigd vertaler, maar te volstaan met een waarschuwing.

Daarbij heeft de commissie ook meegewogen dat de impact van de onderhavige klacht en van de geadviseerde waarschuwing bij beklagde groot is, en ook dat haar geen eerdere klachten over beklagde bekend zijn.

De commissie gaat er daarbij van uit dat deze klacht en waarschuwing er aan bijdragen dat beklagde zorgvuldig blijft ten aanzien van het accepteren van een opdracht en het controleren van het eindproduct.

Advies

Het advies van de commissie over deze klacht luidt om de klacht gegrond te verklaren en daarbij te volstaan met het geven van een waarschuwing.

Overschrijding adviestertermijn

De klacht is op 24 november 2020 ingediend bij Bureau Wbtv. De klachtencommissie behandelt een klacht op grond van art. 23 Wbtv binnen zes weken na de ontvangst van een klacht en kan de termijn vervolgens met vier weken verlengen.

Na het indienen van de klacht op 24 november 2020 is nadere informatie opgevraagd bij de klager alvorens de klacht formeel in behandeling is genomen. Nadat de klacht is aangevuld is beklagde onmiddellijk op de hoogte gesteld van de klacht en in de gelegenheid gebracht een reactie in te dienen. Het inschakelen van een deskundige heeft invloed gehad op de termijn waarbinnen een hoorzitting kon worden gepland.

Door omstandigheden buiten de schuld van beklagde en klager om zijn, tot aan de inhoudelijke behandeling van de klacht op 16 februari 2021, 12 weken verstreken.

Gelet op het bovenstaande heeft de commissie de minister niet binnen de gangbare wettelijke termijnen over de klacht kunnen adviseren. Nu de in de Wbtv genoemde termijnen slechts termijnen van orde betreffen, meent de commissie dat aan de overschrijding daarvan in dit geval geen consequenties behoeven te worden verbonden.

Tot slot

Klager en beklagde zullen van de commissie een afschrift van dit advies ontvangen.

De commissie stelt het op prijs te zijner tijd te vernemen op welke wijze de klacht door het Bureau Wbtv is afgehandeld.

Wij vertrouwen erop u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd. Voor eventuele nadere informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat van de commissie, bereikbaar onder bovengenoemd telefoonnummer en e-mailadres.

Hoogachtend,
de Klachtencommissie Wbtv

mw. mr. T. Mennen
secretaris

dhr. mr. R.M. Peters
voorzitter

Bijlage bij het advies van de Klachtencommissie Wbtv (klachtnr. 11-2020)

Toepasselijke artikelen uit de Gedragscode voor tolken en vertalers in het kader van de Wbtv (september 2009)

1. Algemene beroepsattitude

1.1. Algemeen

Tolken en vertalers gedragen zich zodanig dat het vertrouwen in de beroepsgroep waartoe zij behoren en in hun eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad, ook wanneer zij niet beroepshalve optreden.

1.2. Kwaliteit

Tolken en vertalers streven ernaar, in het besef van hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van hun werk, steeds naar vermogen de beste kwaliteit en een optimale dienstverlening te leveren. Zij verrichten nimmer opzettelijk een onjuiste vertolking of vertaling.

Zij zijn volledig aanspreekbaar op de kwaliteit van hun werk. Eventuele beperkingen van hun aansprakelijkheid jegens opdrachtgevers voor de gevolgen van geleverde prestaties worden uitsluitend schriftelijk vastgelegd.